

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р **Мина Николаева Ангелова**

ПУ „Паисий Хилендарски“

Научна специалност 3.7. Администрация и управление (Управление на човешките ресурси)

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по *Икономика и управление (Отбрана и сигурност)* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Адела Руменова Бозмарова**

Тема на дисертационния труд:

Усъвършенстване на междуинституционалната координация при кризи от невоенен характер

Основание за представяне на становището: Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3402/23.10.2025 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма „Икономика и управление (по отрасли)“ към катедра „Национална и регионална сигурност“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 768/20.03.2018 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 2018-2025 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Разработваният проблем е актуален в научно отношение, тъй като поставя акцент върху управлението на кризи от невоенен характер и е свързан с наличието на институционална фрагментираност и липса на интегриран и институционално обособен модел на гражданска

сигурност като отделен стълб в системата за национална сигурност. В дисертацията се поставя фокус върху кризата, породена от COVID-19, в периода 2020-2024, която е най-мощната международна криза от невоенен характер за последните десетилетия. Структурата на дисертационния труд съдържа увод, изложение, представено в три глави, заключение, списък на таблиците и фигурите, библиография и приложения. Реализирано е задълбочено литературно проучване, което включва 650 източника, от които 329 на български език и 321 на английски език.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Приносите на докторанта се отнасят до обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания и до приложение на съществуващи методи за решение на конкретен икономически проблем с формулирани изводи и препоръки към свързаните страни. Ясно аргументирани са приносите от теоретико-методологичен и от научно-приложен характер. Счита се, че с оглед на апробирането на получените научно-приложни резултати, е постигнат добър баланс в обема на отделните глави от дисертационния труд. Заключение е добро, като са открити основни изводи от проведеното изследване. Изследването потвърждава, че постепенното и устойчиво предприемане на идентифицираните първи стъпки и прилагането на всеобхватно разбиране в изграждането на гражданската сигурност като отделен елемент на националната сигурност, има потенциала да трансформира логиката на управлението - от реактивна към проактивна.

Не е установено плагиатство в предоставените за рецензиране материали, базирано на доклад от проверка на научния труд в специализирания софтуер за проверка на плагиатство Strike Plagiarism.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В резултат от направеното дисертационно изследване са открити един научен, два научно-приложни и два приложни приноса. Може да се направи изводът, че приносите обогатяват материята по институционализиране на цялостен координационен механизъм, базиран на принципите на интегрирано планиране, споделени отговорности и прозрачност, което гарантира по-висока устойчивост, адаптивност и ефективност в защитата на обществения интерес и просперитет.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертационния труд са публикувани общо четири самостоятелни научни публикации (общо 40 т съгласно минималните национални изисквания). Не ми е предоставена информация за установени цитирания на публикациите, като докладите са публикувани в редактирани колективни томове, индексирани във вторични бази данни.

Запознаването ми с предоставените научни трудове са основание да се направи общият извод, че в тях се съдържат научни резултати, които се отнасят до обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания и до приложение на разнообразни методи за решение на конкретен икономически проблем.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е изготвен съгласно установените изисквания и включва всички необходими компоненти. Представен е на български и английски език.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

С цел подпомагане на бъдещата научно-изследователска работа на докторанта, мога да посоча следните бележки и препоръки:

- 1) да продължава с публикационната ативност в издания с висок импакт фактор/ранг;
- 2) да потърси възможности за популяризиране на предложената концепция за изграждане на първоначална координираща структура, с проект на бюджет и проект на законодателни текстове, касаещи създаването ѝ, която да даде начален тласък за структурните промени (публикуване на дисертацията в книга и др.);
- 3) да представи резултатите от проучванията си на конференции в чужбина;
- 4) да изследва по-детайлно и други проблеми, не по-малко важни за усъвършенстването и пряко свързани с възможностите на системата за управление на кризи от невоенен характер, свързани с развитието на законодателната рамка, управлението на институциите, структурата на управление и административния процес за управление на кризи;
- 5) към докторанта може да бъде поставен следният въпрос: *В ролята Ви вече на експерт в областта на управлението на кризи от невоенен характер, а и като човек, преживял кризата от COVID-19, как бихте оценила взаимодействието и координацията на различните институции в следкризисния период, както от сектора за сигурност, здравния и социален сектор, така и взаимодействието с гражданското общество и частния сектор?*

8. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на УНСС - гр. София.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на **Адела Руменова Бозмарова** в област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**, професионално направление **3.8. Икономика**, специалност „**Икономика и управление (Отбрана и сигурност)**“.

15.11.2025г.

гр. Пловдив

Изготвил становището:

Доц. д-р Мина Ангелова

ПУ „Паисий Хилендарски“

Факултет по икономически и социални науки

E-mail: mina.angelova@uni-plovdiv.bg